

BÉRES JÁNOS

„A furulyaszó sok embernek megdobogtatta a szívét”

Béres János népzenekutató, zenepedagógus alapító tagja volt az 1952-ben államosított Fodor Zeneiskolának, amely akkor vette föl az I. sz. Körzeti Zeneiskola nevet. 20 évig dolgozott itt. Furulyaiskoláit több nyelvre lefordították. Összesen 30 kitüntetéssel jutalmazták, többek között Kiváló pedagógus és Művészetoktatásért díjjal, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével, Eötvös József-díjjal. 2014-ben Kossuth-díjat kapott az élő néphagyomány tovább örökítése, a népzene művészi fokú művelése és oktatása elismeréseként.

Ha visszaemlékszik a gyerekkorára, hogyan volt benne a zene a családban?

Egy kis faluban éltünk, hatodik gyerekként születtem, 1930-ban, épp a gazdasági világválság közepén. A mi kis falunkban, Gagybátorban 650 ember lakott, és mindenki tudott énekelni. Működött egy 45 tagú férfikar, sok helyre hívták fellépni. Édesapámnak olyan szép hangja volt, hogy akár az Operaházba is fölvezték volna, de ő semmi pénzért nem

BÉRES JÁNOS | 63

hagyta ott a gyermekeit. Édesanyám élő néprajzi lexikon volt, rengeteg népdalt tudott. Szótt, font, mesélt. Később összeállítottam egy CD-t is, *Anyám dalai* címmel, a rádióban pedig hosszú ideig készítettek feldolgozásokat a dalai alapján. A legidősebb bátyám, István kántortanító volt, sajnos a második világháborúban hősi halált halt. A lánytestvéreimnek is gyönyörű hangjuk volt. Ferenc bátyámat – a Liszt-díjas érdemes és kiváló művész népdalénekest – a fél világ ismerte. Amikor iskolába kerültem, a tanárok felfigyeltek a képességeimre, és amikor gimnazista lettem, tanítottak zenére Miskolcon és Sárospatakon is. Szerencsém volt, mert már 1938-ban relatív szolmizációval tanítottak zenét a tanárok, még a falusi tanító úr is.

Említette, hogy nagyon szegény volt a család – hogyan tudott mégis ilyen nagy hírű középiskolákba bekerülni?

1942-től a Református Egyetemes Konvent Tehetségmentő Alap ösztöndíjasa voltam. A háború után egy ideig Sárospatakon folytatódott az ösztöndíj, végül 1946-ban megalakult a Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (Nékosz), ahol ifjúsági nevelőként alkalmaztak 16 éves korban. Innen számíthatom a pedagógiai pályakezdésemet. Sajnos az érettségi után „klerikális magatartás” miatt egy volt sárospataki diákot nem vettek fel az egyetemre. Így kerültem a Miskolci Magasépítési Vállalathoz kubikusnak. Meg kell még jegyeznem, hogy a tanulás és tanítás mellett mindenütt, ahol megfordultam, alakítottam népi együttest. 1950 végén Miskolcon járt a Színművészeti Főiskola tehetségkutató brigádja, ahová engem is elküldött a vállalat. Táncoltam, énekeltem, verseltem, ami olyan jól sikerült, hogy az 1951–52-es tanévre felvettek a Színművészeti Főiskolára. Már januárban Pestre jöttem, és munkát kerestem. Felvételiztem az akkor megalakult Állami Népi Együttesbe táncosnak. A felvételi sikerült, különösen azért, mert a táncon kívül

énekelni és furulyázni is tudtam. Januárban még felvételiztem a Magyar Rádióba is mint énekes-furulyás. Oda is felvettek.

A sok sikeres felvételi után valójában mit szeretett volna csinálni?

Egy ideig – különböző nagy emberekre hallgatva – sodródtam, de szeptemberben végleg választanom kellett. A döntésben nagyot lendített találkozásom Kodály Zoltánnal.

Hol találkozott vele?

1951-ben írta az Állami Népi Együttesnek a *Kállai kettős* című művét, és eljött meghallgatni a főpróbát. A látogatásától nagy izgalomba jött az együttes. Én személyesen még nem találkoztam vele soha. Éppolyan szikár ember volt, mint az Édesapám, és nagyon szigorú tekintete volt, ezért sokan féltek is tőle, de én nem. Meghallgatta a *Kállai kettőt*, és fűzött hozzá néhány megjegyzést. Engem annyira elkápráztatott a zenemű, vagy ötször is szólítottak, hogy menjek oda, mire meghallottam. Kodály ugyanis időközben megkérdezte, hogy népi hangszerekkel foglalkozik-e valaki? Erre mondták neki, hogy csak egy ember, „a Béres”. Nálam volt mindig a magam készítette népi furulyám, amellyel már addig is sok sikert arattam...

Kitől tanult furulyát készíteni?

Csak úgy magamtól. Már egészen ifjú koromban farigcsáltam sípokat, először fűzfából, aztán bodzából, lyukakat is faragtam rá – egy juhásztól lestem el, hogyan kell. Volt rézfurulyám is, mert egy Bartók Béla által lejegyzett kottán olvastam, hogy egy adatközlő rézfurulyán játszott Erdélyben. Ez szöveget ütött a fejembe, és elhatároztam, hogy én is csinállok ilyet. Az Állami Népi Együttes székházát akkor tatarozták, és voltak ott rézből készült függönytartó pálcák. Elkértem egyet, és abból készítettem rézfurulyát. Így amikor engem szólítottak Kodály színe elé, ezen a függőnypálcából készült furulyán játszottam el egy kurucos nótát. Kodály megkérdezte,

kitől tanultam furulyázni, mire azt feleltem, „csak úgy magamtól”. És mit játszottam, kérdezett tovább, arra is azt feleltem, „csak úgy magamtól”. „És másokat is meg tudna erre tanítani?” – kérdezte. „Természetesen” – feleltem. „Na, akkor játssza el ugyanezt D-dúrban!” Én persze azt sem tudtam, mi fán terem a D-dúr. „Kezdje egy hanggal följebb!” – biztatott. Na, úgy már el tudtam játszani. Akkor bement az irodába, és azt mondta a vezetőségnek, hogy ezt a furulyás gyereket taníttatni kellene, ne maradjon zenei analfabéta! Az együttes vezetői szinte parancsba adták, hogy másnap menjek el a Nagymező utcai Erkel Ferenc Konzervatóriumba, ahol felvételizni fogok. A felvételin megkérdezték tőlem, hogy milyen hangszeren játszom. Mondtam, hogy furulyán. Azt nálunk nem lehet tanulni, valami más hangszert válasszak. Erre mondtam, akkor oboát szeretnék tanulni. Azt lehet. Először azt kérték, hogy énekeljek valamit. Elénekeltem egy népdalt, ahogy Édesanyámtól hallottam. Ezután következett a hallásgyakorlat. Végül felvettek a konzervatórium oboa és magánének tanszakaira.

21 évesen milyen volt elkezdni oboát és zongorát tanulni?

A felvételig hazavittem az oboát, és elkezdtem kínozni szegény hangszert. Mivel az oboán is 6 lyuk van, lényegében úgy kellett az alapokat játszani, mint a pásztorfurulyán. Egy óra múlva már dallamokat játszottam rajta, így amikor az első órára mentem, azzal köszöntöttem kedves tanáromat, Schwáb Nándi bácsit, hogy én már tudok oboázni. „Nocsak! – mondta ő –, és hogyan csinálta?” Hát csak úgy magamtól – feleltem –, és ez a mondás el is terjedt rólam, hogy én mindent „csak úgy magamtól” csinállok. Aztán elkezdtem játszani a *Krasznahorka büszke várát*, mintha csak tárogatót fújnék. Még vibrató is volt benne, amivel tanáromat nagyon megleptem. A zongoratanárom Czövek Erna lett – innen eredt a szoros kapcsolatom az I. számú Körzeti Zeneiskolával. Mivel zongorám nem volt, az órákon jól elbeszélgettünk Erna nénivel, aki év végén azt írta be a bizonyítványomba: n. o. – vagyis: nem osztályozható. Ez nem jelentett bukást. Szolfézból

nem volt gondom, Horváth Károly lett a szolfézstanárom – egy év alatt három év anyagát végeztette el velem. Minden héten két magánórát kaptam tőle. Miután elvégeztem a konzit, továbbmentem a főiskolára, és 1960-ban ének–zenetanári diplomát szereztem. De tanítani már 1952-ben elkezdtem.

Az első tanévnek volt még egy nagy sikere számomra, mert – ahogy említettem – én mindenütt, ahol megjelentem, csináltam egy népi együttest. Így volt ez a konzervatóriumban is. Összeszedtem ezeket a két ballábás belvárosi gyerekeket, akiknek néhány hónap alatt nyolc saját koreográfiát tanítottam be. Az első a *Csereháti csárdás* volt, amit még a kis falumból hoztam magammal, a többit a bolyongásaim során szedtem össze. Szerveztem népi zenekart a tánccsoporthoz, és csatlakozott hozzánk a konzi kórusa is. Egy napon a szimfonikus zenekar is jelentkezett, így 1952. május 1-jén egy közel 200 tagú együttesel léptünk fel a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon.

Egyéves tanulás után hogyan tudott tanítani?

1952 szeptemberében megjelentem a konzervatóriumban, és szólt az iskola-titkár, hogy menjek át az I. számú Körzeti Zeneiskolába, Czövek Erna hív. Te jó ég, csak nem most akar levizsgáztatni? Így hát amikor bementem hozzá, úgy álltam meg előtte, mint egy rossz fiú. De nem ezért hívott, hanem átölelt, és a következőket mondta: „Jancsi, nagy tisztesség ért téged: a tantárgyak sorába felvették a furulyát, úgyhogy most eleget tehetsz Kodály Zoltánnak tett ígéretednek, megtaníthatod a gyerekeket furulyázni az állami zeneiskolában.” Első pillanatban nagyon megörültem, de mellbe is vágott a lehetőség, hiszen se növendék, se hangszer, se tanterv nem volt. Persze nagy bátran igent mondtam. Így történt, hogy 1952 szeptemberében furulyatanár lettem, az I. számú Körzeti Zeneiskolában. A tanítást, a konzervatóriumot és az Állami Népi Együttest együtt csináltam, ezek mellett még volt három üzemi tánccsoportom is.

Hogyan lettek növendékek?

Először felkerestem a VI. kerületi általános iskolákat, bekéredzkedtem a 3–4. osztályok énekóráira, és furulyáztam nekik. A végén megkérdeztem, hogy ki akar így megtanulni furulyázni. Először felállt az összes gyerek, de mondtam nekik, hogy szülői beleegyezés is kell. Vagy 50 gyerek jött el a válogatóra (persze szülőstül), akik közül tizenkettőt felvettem.

Honnan szerzett hangszereket?

Megtudtam, hogy a Metalloglobus Vállalat árulja a rézcsöveket. A Jász utcában volt a központja, gondoltam egyet, és bementem a vezérigazgatóhoz, elmondtam, hogy kellene nekem 10 kiló rézcső, körülbelül annyiból tudok egy osztálynak furulyát készíteni. „Ilyen? – mutatott ki az udvarra, ahol vagonszám állt a rézcső. – Ebből lesz a furulya, ez meg fog szólalni?” Mondtam, igen, előhúztam a hangszeremet, és levágtam neki egy szólót. Ennyi elég is volt, leszólt az üzletbe, hogy Béres Jánosnak legyenek szívesek 10 kiló 13 × 15-ös rézcsövet kimérni. Három hét múlva megvoltak a hangszerek.

Milyen módszerrel tanított?

Hát azt is csak úgy magamtól, meg amit ellestem abból, ahogyan engem tanítottak. Rengeteg gyerekdalt tanultam otthon, és mivel hivatásos táncos voltam, meg tudtam mozgatni a gyerekeket. Megtanulták az egyenletes járást, a hangsúlyt, és egyszer csak azt vettem észre, hogy az óráimra bekéredzkednek a hospitáló tanárok. Olyan emberek, mint például Szmrecsányi Magda szakfelügyelő, Járdányi Pál zeneszerző, aki akkor még a főiskolán tanított, megjelent Lisznyai Gábor, aki a háború előtt az egyházzenei tanszék vezetője volt. Egyszerre tanítottam a gyerekeknek szólófézst is a furulyaórákon. Minden óra után lejegyeztem, mi volt jó, mi volt rossz, úgyhogy év végére olyan tankönyv állt rendelkezésemre, amelyből tudtam a következő évben is tanítani. Később nyomtatásban is megjelent.

Az év végén a Fészek Klubban bemutató előadást tartottunk, óriási volt a siker, majd elkezdtek jönni vidékről a tanárok, igazgatók, így számos városban a következő évben beindult a furulyaoktatás. 1953 júniusában Czövek Erna azt mondta, el kell döntenem, zenetanár leszek-e vagy táncos. Irsai Vera ugyanis felajánlott egy státuszt, és szeretné, ha én tölteném be. Így lettem az I. számú Körzeti Zeneiskola státuszos kinevezett tanára. Később megértettem, miért vitt engem oda Erna. A szervezéshez nem értett, nem szerette csinálni, azt viszont látta, hogy én jól csinálom. Azért harcolta ki, hogy rendes tanárként alkalmazhasson, hogy be tudjon fogni igazgatóhelyettesnek.

Kodály Zoltán továbbra is odafigyelt Önre?

Nagyon is! Decemberben Kodály Zoltán 70. születésnapjára készítettem egy olyan furulyát, amelynek elefántcsont volt a vége. Beletettem egy szép hímzett tokba, és bejelentkeztem Kodály Zoltánhoz, hogy köszönteném a születésnapján. 16-ára kaptam időpontot, és odaadtam a hangszert. Aztán elmondtam, hogy megtartottam az ígéretemet, szeptember óta tizenkét gyereket tanítok furulyázni, a legjobbakat. Mire azt mondta: „Majd próbálkozzon meg olyanokkal is, akikre azt mondják, botfülűek. Érdekes lenne kipróbálni, hogy a furulya mennyire segíti a hallás fejlesztését.” Fel is vettem két botfülűnek mondott gyereket, akik négy év alatt hihetetlenül sokat fejlődtek, az egyiket közülük felvették a konzervatóriumba.

Amikor bekerült az I. számú Körzeti Zeneiskolába, milyen volt a tanári kar?

Fodor Ernő halála után az iskola munkaközösséggé alakult, vezetője Zoltán László lett. A Fodor Zeneiskola volt tanárainak a felét Czövek Erna megtartotta, még olyanokat is, akiknek nem volt zenetanári diplomájuk. Ezeknek a Művelődési Minisztérium tanfolyamokat szervezett, és végül zeneoktatói engedélyt kaptak.

1952-ben az állami zeneiskolák az addig működő zeneoktatói munkaközösségekből, szakszervezeti iskolákból és a magán-zeneiskolák államosításával alakultak meg. Az államosítás tette lehetővé, hogy az addig drága magánórák helyett, amelyeket csak a gazdag családok engedhettek meg maguknak, a szegény gyerekek is tanulhassanak zenét: az állam a zeneoktatás csaknem teljes költségét átvállalta, de még a minimális tandíj alól is lehetett mentességet kapni. Lett is sok zeneiskola az országban. 23 évesen lettem az I. számú Körzeti Zeneiskola első igazgatóhelyettese – akkor még ezt a pozíciót „irodás tanárnak” hívták. Vagy 20 zenetanfolyam után megszerveztem a Zeneművészeti Főiskola gyakorlóiskoláját is itt. A tanfolyamokon harcolni kellett a tantermekért és a hangszerekért. Ma már szinte hihetetlen, hogy a központunkban, az Andrássy út 40-ben olyan zongorák is voltak, amelyek lábak helyett téglákon álltak. Különösen zavaró volt az a körülmény, hogy az általános iskolákban délelőtt és délután is volt tanítás. Az általános iskolák igazgatóinak – a tanfolyamvezető mellett – felügyeleti joguk volt. A bizonyítványokat és egyéb okmányokat ők is aláírták.

Az idők folyamán Czövek Ernával nagyon jó barátságba kerültünk. Megtudtam, hogy volt egy velem egykorú fia, aki hasonlított rám, és a háború alatt meghalt. Akkor építettük Budakeszin a házunkat, amikor Erna nyugdíjba ment. Felajánlotta, hogy ha megépítem a tetőteret is, és ő odaköltözhét, pénzzel megsegít, mert szeretne időskorában családban élni. Úgyhogy az élete végén egy házban laktunk. Tanította a gyerekeimet zongorázni, és mindent tudtunk egymásról. 1960-ban Budakeszin alapítottam egy zeneoktatói munkaközösséget, amelyből később állami zeneiskola lett. Czövek Erna halála után (1983) természetesnek tartottuk, hogy a Budakeszi Állami Zeneiskola az ő nevét veszi fel.

Hogyan fogadták el a VI. kerületi iskolában igazgatóhelyettesnek olyan fiatalon?

Nagyon hamar bedolgoztam magam a zeneiskolai szervezetnél, a furulyaoktatásban elért sikereim pedig sok embernek megdobogtatták a szívét. Amikor Irsai Vera 1953 júniusában kinevezett, az volt a kérésem, hogy ne csak a furulya kerüljön be az állami zeneiskolákba, hanem szépen sorban a többi népi hangszer is. Így lett 1953 szeptemberében az I. számú Körzeti Zeneiskolában újból cimbalom tanszak, Tarjáni Tóth Ida vezetésével. Vásároltam hangszereket is – ma is megvan még, ha jól tudom, egy régi Bohák-cimbalom.

A cimbalomoktatásban addig nem volt sem alap-, sem középfokú képzés. Tarjáni Tóth Ida nevelte ki az új generációt, amelynek az egyik első tagja Fábián Márta és Szakály Ágnes lett. Aztán Rácz Aladár egyik tanítványa – Gerencsér Ferenc cimbalomművész – megszervezte a konziban a cimbalom tanszakot, majd a konzi folytatásaként 1966-ban elindult a Semmelweis utcában a főiskolai képzés is. Ennek az egyik első növendéke lett Szöllős Beatrix, a későbbi feleségem. Amikor a *Röpülj, páva!* mozgalmat beindítottuk, a Béres Népi Kamarazenekar kísért a televízióban a tehetségkutató műsort, és ő volt a cimbalmos. Az iskolában nemcsak cimbalmot tanított, hanem – diplomája szerint – szolfézst is. Ő a szolfézs miatt kallódó cigány gyerekeket összeszedte, majd egy kezdő és egy haladó „cigány szolfézst” szervezett belőlük. Ezután nem morzsolódtak le, hanem még a főiskolára is felvételiztek. Többen közülük világhírű művészek lettek, például Balogh Kálmán.

A következő évben megszerveztem a citerát, a lantot és a töröksípot is. A citeraoktatás Mihály Sebestyén vezetésével indult el. Ugyanabban az évben lett lanttanárunk: Kovács Barna, ő 1956 után Amerikában folytatta művészi pályáját. Az volt a probléma, hogy egyetlen hangszert tudtam csak beszerezni, ezért gitárt vettünk. Így alakult meg az első gitár tanszak Budapesten 1954-ben, az I. számú Körzeti Zeneiskolában. El sem tudom mondani, milyen öröm volt számomra, amikor összeállt a népi zenekar. A fúvós tanszakok fejlődésével (fuvola, klarinét)

lehetőség nyílt arra, hogy fúvós gyermekzenekart alakítsak. Létszám: 10 furulyás, 3 fuvolás és 2 klarinétos, valamint metallofon és ütőhangszerek bevonásával négy szólamban játszott a zenekar. A zeneszerzők nagy előszeretettel írtak új műveket, én magam átiratokat készítettem. Részt vettünk az úttörők kulturális seregszemléin, felléptünk különböző nagyvárosokban, egyszer még Prágában is szerepeltünk.

A furulyakészítés tovább folyt, mert egyik iskola a másik után vette fel a furulya tanszakot. Czövek Erna adott egy kis pénzt, ezen vettem anyagot és esztergapadot, amelyen megszületett az új „Béres-furulya”. Ez a furulya más fogásrendszerű, végtelenül egyszerű hangszer volt. 1955-ben a minisztérium taneszköznek nyilvánította, de olyan sok kellett belőle, hogy először az Iskolai Taneszközök Gyára, majd a Hangszer-szövetkezet gyártott belőle közel egymillió példányt.

A sorra alakuló ének-zenei általános iskolák nem jelentettek konkurenciát a zeneiskolák számára?

A két iskolatípus feladatai különbözők voltak. Ennek ellenére volt egy-két kísérlet a konkurálásra. Az egyik ilyen 1960-ban volt, amikor a Kecskeméti Ének-zenei Általános Iskola tartotta a 10 éves jubileumi ünnepségét. Az összejövetele ének-zenei igazgatók, tanárok, szakfelügyelők jelentek meg, és Kodály Zoltán volt az értekezlet díszelnöke. Egy zeneiskolai tanárokból álló csoport már napokkal előtte készült egy beadvánnyal, amely mindnyájunkat meglepett. A „reformtervezet” – amelyet éppen egy zeneiskola igazgatója terjesztett elő – lényege az volt, hogy szüntessék meg a zeneiskolákat, és az így felszabaduló költségvetéssel Magyarországon alakítsanak át minden iskolát ének-zenei általános iskolává. Volt néhány felkészült támogató hozzászólás, majd Kodály is felszólalt. Eléggé fáradtan mondta el szintén támogató jellegű véleményét. Ezek után senki nem mert szólani. Rövid csend után én bátorodtam meg annyira, hogy a 30 évesek keménységével elmondtam

az ellenvéleményemet: bocsánatot kértem Kodály Zoltántól, hangsúlyozva azt, hogy tanár urat most jól félrevezették.

Elmondtam, hogy a két iskolatípusnak teljesen más a feladata. Egymást támogatva dolgozhatnak, de egymással szemben az ilyen ötletek bűnösök. Mindenki tudja, hogy a meglévő ének-zenei általános iskolákban szaktanárhiány van. Honnan vennénk a működő több mint 3000 általános iskolában az énektanításra képzett szakembereket? Lehetséges-e a hangszeres oktatás harmincas létszámú csoportokban, amikor az óvónőképzőkben tanított négyes hegedűcsoportok is bukásra vannak ítélve? A felterjesztők gondoltak-e arra, hogy a gyerekek közül sokan nem szívesen énekelnek, inkább fociznak? Érdemesebb lenne arról gondolkodni, hogy a 10 éve működő ének-zenei iskolákon mit kellene javítani. Mindnyájunk csodálkozására Kodály kért szót, és a következőket mondta: „Meg kell hallgatni a fiatalembert, mert sok érdekes dolgot mondott. Nekem az a véleményem: csinálják a fiatalok – én már ehhez öreg vagyok.” Ezek után senki sem mert jelentkezni, a tanácskozást bezárták. Én akkor ott kaptam hideget-meleget: támadást és titkos kézszorításokat egyaránt. Majd Kodály Zoltánné megkérdezte, csatlakoznék-e hozzájuk hazafelé, elvinnének autóval. Ez óriási megtiszteltetés volt. Budapestig egyfolytában én beszéltem: a zenei képzési folyamat visszásságairól és arról, mit lehetne kezdeni az ének-zenei általános és középiskolákkal. A pedagógiai főiskolákon az ének szakot harmadik tantárgyként veszik fel a hallgatók kényszerből, esetleg a földrajz és a biológia mellé, ugyanakkor minden zenei előképzettség nélkül. A Zeneművészeti Főiskolára ugyanakkor a jól képzett fiataloknak alig a negyedét tudják felvenni a konzervatóriumokból. Miért nem hívjuk Zeneművészeti Egyetemnek az egyetlen ilyen rangú intézményt?

Amikor kiszálltam az autóból, Kodály azzal búcsúzott tőlem, hogy örülne, ha azt, amit most elmondtam, leírnám. Megígértem, és másfél évig dolgoztam a zenei reformtervezeten. Amikor elkészült, Kodály

meghívott galyatetői üdülőjünkbe, és egy egész napot vitatkoztunk oda-vissza, de estére elkészült a tervezet. Kodály javításaival eljuttattam a minisztériumba és természetesen Kodály Zoltánnak. Ezek után hosszan vitatták még a különböző fórumokon, de végül, ha késve is, megszülettek a döntések. A legfontosabb közülük, hogy a hat konzervatóriumunk székhelyén 1966-ban beindultak a zeneművészeti főiskolák, és ma már a Zeneakadémiát Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemnek hívják, és népi hangszereket is oktatnak.

Hogyan alakult a továbbiakban a kapcsolata Kodály Zoltánnal?

1951-től a haláláig minden évben többször is találkoztunk. Volt, amikor az iskolában látogatta meg a növendékeimet, mert a Mogyoródi úti és a Dózsa György úti ének-zenei általános iskolákban Szabó Helga és Bors Irma énektanárok segítségével kísérleteztem ki a csoportos furulya-oktatást. Az is előfordult, hogy egész csapat gyereket vittem a lakására. A tankönyvek írásakor és egyéb zenei problémák megoldásával kapcsolatosan mindig kértem jó tanácsait. Atyai figyelemmel kísérte minden lépésemet, különösen a kecskeméti találkozó után. Alig két hónap múlva, 1960. november 15-én hívtak a Fővárosi Zeneiskola Szervezet központjába, ahol Irsai Vera közölte velem, hogy a Művelődési Minisztérium kérésére a Fővárosi Tanács utasította őt, nevezzen ki az ének-zenei általános iskolák és a zeneiskolák országos szakfelügyelőjévé. 30 évig végeztem ezt a megtisztelő feladatot.

A szervezés és a tankönyvírás mellett nem sok ideje maradhatott a tanításra...

Dehogynem! Hiszen minden más – például a tankönyvírás is – azon alapult. A *Furulyaiskolám* itthon és külföldön nagyon népszerű lett, ma is sokfelé tanítanak belőle. Úgy építettem föl az iskolát, hogy egy felnőtt önállóan is meg tudja tanulni furulyázni. Magyar zeneoktatási alapon, azaz „Kodály-módszerrel”. Tanítani szerettem a legjobban.

Amikor már jól sütött a nap, én bizony nem tartottam bent az osztályteremben a furulyásaimat, hanem kivittem őket a természetbe. Lehetőleg olyan helyre, ahol bodzabokrok is voltak. Mindenkinek volt bicskája, én még szerszámokat is vittem, amivel sípot, furulyát lehetett készíteni. Micsoda boldogság volt az, amikor csak úgy zengett a hegyoldal a sok furulyástól! Nyilván egy csomó pesti gyereknek ez örök emlék maradt.

A tanítványai közül emlékszik-e még valakire?

Nagyon sok kiváló ember nőtt fel körülöttem! Tanárok, kultúrház- és iskolaigazgatók, valamint jó néhány zeneművész. Nagy örömömmre szolgál, hogy ezek a nagymama-nagyapa korú növendékek a mai napig felkeresnek. Van négy saját gyermekem, kilenc unokám, de a volt növendékeimből vagy tízen kértek arra, hogy tekinthessenek apjuknak. Azokkal a növendékeimmel is tartom a kapcsolatot, akiket a sors külföldre sodort. Tanácsaimat ma is szívesen elfogadják.

Miért ment el a VI. kerületi zeneiskolából?

20 évig tanítottam az I. körzeti, majd a VI. kerületi zeneiskolában, és mint szakfelügyelő hagytam el 1972. szeptember 1-jén. Horváth Károlyné igazgatónő – megbeszélve a VI. kerületi tanáccsal – engem szeretett volna utódjául az iskola élére. Az, hogy nem lettem igazgató, egy félreértésnek köszönhető, ugyanis a Budapesti Pártbizottság első titkárát Somogyi Sándornak hívták, és a jelentkezőről mindenki azt hitte, hogy az ő felesége, ezért a korhangulatnak megfelelően őt választották. Az igazgat megvallva én nem akartam semmilyen igazgatóságot vállalni, mert tele voltam külföldi és magyarországi fellépéssel, rádió- és televízió-sorozattal. A szakfelügyelői megbízatásom is nagyobb lehetőségeket nyújtott számomra. Elmondtam Somogyinének, hogy nyugodjon meg, én soha nem fogok pályázni az állására. Mégis, amikor igazgató lett, a légkör anynyira megromlott az iskolában, hogy számomra elviselhetetlenné vált.

Felmondtam, és átmentem a III. kerületi zeneiskolába, ahol Till Ottó barátom volt az igazgató, és mindent kezdtem előlről. 20 évet hagytam a VI. kerületben, majd a következő 20 évben csodálatosan működő „népművészeti iskolát” szerveztem Óbudán, amely 1991-ben lett önálló, Óbudai Népzenei Iskola néven. A megterhelő, viszontagságos életkörülményekben elfáradtam, és elmentem nyugdíjba. Azóta is minden gondolatomban a VI. és III. kerületben eltöltött több mint 40 év és mindenekfelett a magyar népzene!